

Addicions a la fauna de lepidòpters del Parc Natural de la Serra de Montsant (Priorat), amb noves espècies per a la fauna de Catalunya (Lepidoptera)

Additions to the Lepidoptera fauna of the Serra de Montsant Natural Park (Priorat), with new species for the fauna of Catalonia (Lepidoptera)

Francesc Vallhonrat¹, Josep Joaquim Pérez De-Gregorio¹ & Emili Requena²

¹Museu de Ciències Naturals de Barcelona (Zoologia). Passeig Picasso s/n; E-08003 Barcelona

²Sant Cugat, 21-23; E-08700 Igualada

Key words: Lepidoptera, faunistics, Serra de Montsant Natural Park, Priorat, Catalonia, Iberian Peninsula.

En ocasió de la celebració de la Nit de les Papallones (Catalan Moth Night CMN 2009) es van fer prospeccions al Parc Natural de la Serra de Montsant. La finalitat era completar el coneixement de la fauna lepidopterològica, que s'havia estudiat de manera intensiva en anys anteriors (Vallhonrat *et al.* 2005, 2006, 2007, 2009). Durant els anys 2004 a 2007, en campanyes successives, es van censar 649 espècies de lepidòpters, corresponents a 42 famílies, i se'n va donar la distribució en quadrats UTM d'1×1 km dins del parc natural. Els anys en què es van desenvolupar aquestes campanyes, el temps va ser de tendència més aviat seca i l'interès de repetir les recerques durant el 2009 era que aquest any i l'anterior havien tingut unes característiques climatològiques més semblants a les mitjanes habituals de la zona.

En aquesta nota es donen els resultats de les prospeccions del 2009, dutes a terme les nits del 21 a 23 de maig. Les recol·leccions s'han fet mitjançant trapes de llum de tipus Heath. Totes les espècies les ha recol·lectat el primer dels autors (F. Vallhonrat *leg.*). La llista de localitats prospectades es troba a la taula 1 i la relació de les 62 espècies que presenten algun interès es dona a l'annex 1.

En total es van recollir 309 citacions, de 150 espècies, 33 de les quals són noves, i s'afegeixen al cens del parc natural. Destaquen les aportacions de microlepidòpters, majoritàriament de la zona d'Ulldemolins, que en els censos anteriors estaven poc representats. També s'han afegit al cens les noves famílies Gracillariidae, Plutellidae i Autostichidae.

Entre les citacions relacionades es compten 5 espècies que, segons la bibliografia a l'abast, no han estat citades de Catalunya.

S'han registrat 29 espècies en localitats noves, situades en punts allunyats a aquells on s'havien trobat anteriorment, sigui per la distància o per l'altitud, que n'amplien la distribució coneguda al parc.

Amb aquesta aportació, la fauna de lepidòpters que es coneix del Parc Natural de la Serra de Montsant és de 682 espècies, distribuïdes en 45 famílies.

S'ha fet una aproximació a la biogeografia de les espècies recollides, considerant només les que tenen una classificació biogeogràfica assignada (232 citacions corresponents a un total de 97 espècies). Tant si s'aplica la distribució biogeogràfica en el nombre de citacions com si es fa sobre el de tàxons, els resultats respectius són molt semblants, i donen un component del 63,3 i del 63,9 %, respectivament, d'espècies mediterrànies. Aquest resultat és molt proper al que es va determinar en el conjunt de totes les espècies del Parc Natural de la Serra de Montsant, que va ser del 61,3% (Vallhonrat *et al.* 2009).

Agraïm a C. Coll la col·laboració i l'ajuda en l'elaboració d'aquest treball.

Taula 1 Localitats del Parc Natural de la Serra de Montsant i nombre d'espècies censades durant les prospeccions del 21 al 23 de maig de 2009.

Municipi i localitat	UTM (1 × 1 km)	Altitud (m)	Nombre d'espècies censades	Vegetació
Margalef. Presa pantà	31TCF1474	420	38	Alzinar amb pinassa, pi blanc i elements de roureda i bosc de ribera
Margalef. Barranc de Sant Salvador Cornudella de Montsant.	31TCF1371	580	50	Alzinar amb pinassa i roure valencià
Ermита de Sant Joan de Codolar Cornudella de Montsant.	31TCF2372	750	51	Garriga calcícola i pins
Ermита de Sant Joan Petit	31TCF2372	680	39	Pinassa amb pi roig
Ulldemolins. Camí Cadolles Fondes	31TCF1976	600	64	Brolla de timó amb pins
Ulldemolins. Ermита de Sant Antoni	31TCF2075	660	67	Pineda de pinassa

Referències bibliogràfiques

- Dantart, J. 1991. Datos para el conocimiento de los geometridos ibéricos (III): sobre la distribución de algunas espècies en el NE ibérico (Lepidoptera: Geometridae). *Treb. Soc. Cat. Lep.*, 11(1990-1991): 57-82.
- Dantart, J. & Jubany, J. 2005. Resultats de la Nit de les Papallones (Catalan Moth Night): 22 de maig de 2004. *Butll. Soc. Cat. Lep.*, 95: 5-18.
- Dantart, J. & Jubany, J. 2007. Resultats de les segones Nits de les Papallones (Catalan Moth Nights): 1 a 3 de juliol de 2005. *Butll. Soc. Cat. Lep.*, 97(2006): 9-36.
- Dantart, J., Mira, T. & Passola, P. 2005 Geomètrids de la col·lecció de Tomàs Mira. *Eupithecia graphata* (Treischke,1828), espècie nova per a la fauna de Catalunya (Lepidoptera: Geometridae). *Butll. Soc. Cat. Lep.*, 94(2004): 47-71.

- Dantart, J., Stefanescu, C., Àvila, A. & Alarcón, M. 2009. Long-distance wind-borne dispersal of the moth *Cornifrons ulceratalis* (Lepidoptera: Crambidae: Evergestinae) into the northern Mediterranean. *Eur. J. Ent.*, 106: 225-229.
- Navás, L. 1924. Excursió entomològica al Cabrerès (Girona-Barcelona). *Treb. Mus. Ciènc. nat. Barcelona*, 4(10): 3-59.
- Requena, E. 1987. *Papallones de la comarca d'Anoia. 2: Noctuidae*. 109 pp. Quaderns d'Introducció a la Naturalesa, 2. M. I. Ajuntament d'Igualada, Igualada.
- Requena, E. 1988. Microlepidòpters de la comarca d'Anoia. Família Coleophoridae. *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 58: 15-16.
- Requena, E. 1989. Els Pterophoridae Zeller, 1841 de la comarca d'Anoia. *Stenoptilia bigotti* Gibeaux, 1986 una espècie nova per a la península ibèrica. (Lep. Pterophoridae). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 62: 27-32.
- Requena, E. 2003. Microlepidòpters de la comarca de l'Anoia (IV). Família Autostichidae Le Marchand, 1947 (Lepidoptera). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 91: 5-14
- SCL (Editorial) 1983. Secció de Recerques. *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 39: 15.
- SCL 2003. Contribució al coneixement dels lepidòpters del Parc Natural dels Ports (Lepidoptera). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 90(2002): 5-14.
- Vallhonrat, F., Cervelló, A., Xaus, A., Pérez-De-Gregorio, J. J., Parés, J. M., Requena, E., Dantart, J., Martí, J., Orozco, A. & Palou, F. 2004. Introducció a la fauna de lepidòpters de la vall d'Alinyà. In: *Els sistemes naturals de la vall d'Alinyà* (Germain, J. ed.). *Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural*, 14: 367-414.
- Vallhonrat, F., Cervelló, A., Martí, J., Pérez De-Gregorio, J.J., & Xaus, A. 2005. Els lepidòpters del Parc Natural de la Serra de Montsant: estudi preliminar. *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 94(2004):81-93.
- Vallhonrat, F., Cervelló, A., Martí, J., Pérez De-Gregorio, J.J., & Xaus, A. 2006. Els lepidòpters del Parc Natural de la Serra de Montsant (2004-2005). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 96(2005): 39-55.
- Vallhonrat, F., Cervelló, A., Martí, J., Pérez De-Gregorio, J.J., & Xaus, A. 2007. Els lepidòpters del Parc Natural de la Serra de Montsant (2006). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 98(2006): 17-27.
- Vallhonrat, F., Cervelló, A., Martí, J., Pérez De-Gregorio, J.J., & Xaus, A. 2009. Els lepidòpters del Parc Natural de la Serra de Montsant (2004-2007). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 100:25-36.

Data de recepció: 10 de desembre de 2009

Data d'acceptació: 28 de gener de 2010

Annex 1 Relació d'espècies del P.N. de la Serra de Montsant (2009). A la següent llista d'espècies s'indica, per a cadascuna, la localitat on ha estat trobada, representada per les quatre últimes xifres del seu quadrat UTM d'1×1 km, l'altitud, els exemplars estudiats i la data i el nom de qui ha fet la determinació, i s'ordenen per famílies. Totes les citacions són del primer autor (F. Vallhonrat leg.). Figuren amb ** les espècies que, segons la bibliografia a l'abast, no han estat citades de Catalunya i amb * les no citades del P.N. de la Serra de Montsant. Si s'escau, s'hi afegixen comentaris sobre l'interès faunístic que presenta l'espècie tenint en compte només les citacions de Catalunya.

Tineidae

**Ateliotum petrinella* (Herrich-Schäffer, 1853). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

Gracillariidae

**Phyllonorycter endryella* (Mann, 1855). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

**Phyllonorycter joviella* (Constant, 1890). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

Yponomeutidae

Parahyponomeuta egregiella (Duponchel, 1838). 1976, 600 m, 2 ♀, 23.V.2009 (E. Requena det.). Es-
pècie que a Catalunya es coneix de Montsant i dels Ports (SCL 2003).

Plutellidae

**Plutella xylostella* (Linnaeus, 1758). 1976, 600 m, 1 ex.; 2075, 660 m, 3 ex., 23.V.2009 (E.
Requena det.).

Ethmiidae

Ethmia terminella T. Fletcher, 1938. 2075, 660 m, 2 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Scythrididae

**Enolmis acanthella* (Godart, 1824). 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).

Oecophoridae

***Pleurota protasella* Staudinger, 1883. 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

**Pleurota ericella* (Duponchel, 1839). 1976, 600 m, 2 ex.; 2075, 660 m, 2 ex., 23.V.2009 (E.
Requena det.).

**Pleurota aristella* (Linnaeus, 1767). 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).

Coleophoridae

**Coleophora flaviella* Mann, 1857. 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.). Només se'n co-
neix una altra citació de l'Anoia (Requena 1988).

Autostichidae

Oegoconia deauratella (Herrich-Schäffer, 1854). 2075, 660 m, 1♀, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).
De Catalunya, només se'n coneixen citacions de l'Anoia (Requena 2003) i de Montsant.

Cosmopterigidae

**Pyroderces argyrogrammos* (Zeller, 1847). 2075, 660 m, 4 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.).

Gelechiidae

**Aristotelia subericinella* (Duponchel, 1843). 1976, 600 m, 2♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

**Metzneria hilarella* Caradja, 1920. 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).

**Metzneria subflavella* Englert, 1974. 2075, 660 m, 2♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).

**Bryotropha affinis* (Haworth, 1828). 1976, 600 m, 2 ex.; 2075, 660 m, 2 ex., 23.V.2009 (E. Requena
det.).

**Syncopacma polychromella* (Rebel, 1902). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

Neofaculta ericetella (Geyer, 1832). 1976, 600 m, 2 ex.; 2075, 660 m, 3 ex., 23.V.2009 (E. Requena
det.).

Pterophoridae

**Stenoptilia bipunctidactyla* (Scopoli, 1763). 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.). Cone-
guda també de l'Anoia (Requena 1989).

***Capperia hellenica* Adamczewski, 1951. 1976, 600 m, 3 ex.; 2075, 660 m, 3 ex., 23.V.2009 (E.
Requena det.).

**Calyciphora adamas* (Constant, 1895). 1976, 600 m, 2♂, 23.V.2009 (E. Requena det.). Coneguda
també de l'Anoia (Requena 1989).

Merrifieldia malacodactylus (Zeller, 1847). 1976, 600 m, 5 ex.; 2075, 660 m, 5 ex., 23.V.2009 (E.
Requena det.). Coneguda també de l'Anoia (Requena 1989).

***Wheeleria raphiodactyla* (Rebel, 1901). 1976, 600 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).

Tortricidae

- **Phalonidia contractana* (Zeller, 1847). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).
- Xerocnephasia rigana* (Sodoffsky, 1829). 1976, 600 m, 2 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.).
- **Cnephasia cupressivorana* (Staudinger, 1871). 1976, 600 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).
- ***Cnephasia conspersana* Douglas, 1846. 1976, 600 m, 1♂, 23.V.2009 (E. Requena det.).
- Paramesia alhamana* (A. Schmidt, 1933). 1976, 600 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.). A Catalunya només se'n coneixen les citacions de Montsant.
- Clepsis siciliana* (Ragonot, 1894). 1976, 600 m, 2 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.).
- **Isotrias cuencana* (Kennel, 1899) (= *rectifasciana* Haw.). 1976, 600 m, 2 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.).
- **Endothenia pauperkulana* (Staudinger, 1859). 1976, 600 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).
- ***Epinotia nemorivaga* (Tengström, 1848). 1976, 600 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.).
- Epinotia thapsiana* (Zeller, 1847). 1976, 600 m, 2 ex.; 2075, 660 m, 2 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.). A Catalunya, a més de Montsant, ha estat citada d'Alinyà (Vallhonrat *et al.* 2004).
- Rhyacionia maritima* Pröse, 1981. 1976, 600 m, 4 ex.; 2075, 660 m, 4 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.). Se'n coneixen citacions, a Catalunya, de l'Anoia (Requena *leg. i det.*, Dantart & Jubany 2005) i de Montsant.

Pyralidae

- *Lamoria anella ([Denis & Schiffermüller], 1775). 2372, 750 m, 1 ex., 22.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.). Citada del Cabrerès (Navàs 1924), dels Ports (SCL 2003) i del Baix Llobregat (Dantart & Jubany 2007).
- **Pterothrixidia rufella* (Duponchel, 1836). 1976, 600 m, 1 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Crambidae

- Scoparia staudingeralis* (Mabille, 1869). 1976, 600 m, 1 ex.; 2075, 660 m, 1 ex., 23.V.2009 (E. Requena det.).
- **Euchromius ocella* (Haworth, 1811). 2075, 660 m, 1 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).
- **Cornifrons ulceratalis* Lederer, 1858. 1372, 580m, 1 ex., 21.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.); 2372, 750 m, 1 ex., 22.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.); 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (E. Requena det.); 1976, 600 m, 4 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.). Aquesta espècie mediterraneoasiàtica es va trobar a Catalunya l'octubre del 2006, al Baix Llobregat i a Esterri d'Àneu, a les Balears, en altres localitats de la zona del Mediterrani occidental i al sud de França (Dantart *et al.* 2009). Això es va atribuir a un corrent d'aire calent que va provocar una migració no habitual. La nova troballa a Montsant, en quatre punts diferents, pot ser una altra migració d'una generació primerenca, o bé una població establerta, que caldria comprovar.
- Udea ferrugalis* (Hübner, 1796). 1474, 480 m, 1 ex., 21.V.2009; 2372, 750 m i 680 m, 4 ex., 22.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).
- Dolicharthria bruguieralis* (Duponchel, 1833). 2075, 660 m, 1 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).
- **Nomophila noctuella* ([Denis & Schiffermüller], 1775). 1976, 600 m, 2 ex.; 2075, 660 m, 10 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Sphingidae

- Deilephila elpenor* (Linnaeus, 1758). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Geometridae

- Neognopharmia stevenaria* (Boisduval, 1840). 1474, 2 ♀, 21.V.2009 (F. Vallhonrat det.).
- Menophra nycthemeraria* (Geyer, 1831). 1372, 580m, 1♂, 21.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

**Peribatodes powelli* (Oberthür, 1913) ssp *aragonis* Wehrli, 1943. 1474 1♂, 21.V.2009 (F. Vallhonrat det.). Citada d'Andorra, de la Cerdanya (Dantart 1991) i de l'Alt Urgell (Dantart *et al.* 2005, Vallhonrat *et al.* 2005). La localització a Montsant n'amplia la distribució cap al centre ibèric, d'on ha estat citada de diverses zones.

Eucrostes indigenata (Villers, 1789). 2075, 660 m, 1♀, 23.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Cyclophora puppillaria (Hübner, 1799). 1474, 420 m, 4 ♀, 1♂, 21.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

**Glossotrophia rufomixtaria* (Graslin, 1863). 1976, 600 m, 1♂, 23.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Idaea subsericeata (Haworth, 1809). 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Horisme vitalbata ([Denis & Schiffermüller], 1775). 2075, 660 m, 1♂, 23.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Horisme radicularia (La Harpe, 1855). 2372, 680 m, 1♀, 1♂, 22.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Eupithecia innotata (Hufnagel, 1767). 1372, 580m, 2 ♀, 3 ♂; 1474, 480 m, 2♀, 21.V.2009 (F. Vallhonrat det.).

Noctuidae

Phytometra luna Zerny, 1927. 1976, 600 m, 3 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.). Conegu-
da de Susqueda (SCL 1983) i de l'Anoia (Requena 1987).

Eutelina adulatrix (Hübner, 1813). 1976, 600 m, 1 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Eublemma parva (Hübner, 1808). 2372, 750 m, 1 ex., 22.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Heliolithis peltigera ([Denis & Schiffermüller], 1775). 1372, 580m, 10 ex., 21.V.2009; 2075, 660 m, 1
ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Paradrina noctivaga (Bellier, 1863). 1474, 480 m, 4 ex., 21.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).

Spodoptera exigua (Hübner, 1808). 1976, 600 m, 10 ex.; 2075, 660 m, 10 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez
De-Gregorio det.).

Phlogophora meticulosa (Linnaeus, 1758). 2372, 680 m, 1 ex., 22.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio
det.).

*Earias vernana (Fabricius, 1787). 1976, 600 m, 1 ex., 23.V.2009 (J.J. Pérez De-Gregorio det.).